

Rudersdal Museer – Årsberetning for 2014

af Jon Voss

Generelt

2014 har været et begivenhedsrigt år for Rudersdal Museer. Det faglige arbejde udmøntede sig eksempelvis i en stor og omfattende særudstilling på Mothsgården om de tre krige, man kunne fejre jubilæum for i 2014: Første Verdenskrig, Anden Slesvigske Krig og Englandskrigene. Denne udstilling samt en populær legetøjsudstilling sidst på året medførte, at Mothsgården fik besøg svarende til ca. to tredjedele af besøgstallet for 2013 på Mothsgården i årets løb, trods det faktum, at særudstillings-længen næsten var lukket inde af den store byggeplads omkring Mothsgården.

2014 var året, hvor restaureringen af Mothsgårdens hovedbygning endelig kom i gang, og Rudersdal Museers administration og afdelingen for Nyere Tid flyttede til Nærum.

I 2014 blev der endvidere planlagt og udarbejdet projektmateriale vedrørende den ny permanente udstilling på Mothsgården, som der p.t. søges fondsmidler til.

Formidlingsture

De historiske formidlingsture i Rudersdals landskab – primært skovene – blev videreudviklet, og der afholdtes et stort antal rundvisninger og formidlingsture, også i forbindelse med den nystartede Kulturklub Rudersdal. Vedbækfundene åbnede udstillingen “Fund fra Motorvejen” isamarbejde med Museum Nordsjælland, og arkivet arrangerede mange spændende tiltag, eksempelvis “Rudersdal Vlogs” i samarbejde med Ung i Rudersdal og Bibliotekerne.

Efter et omfattende forarbejde blev fremtidsstrategien for Rudersdal Museer vedtaget i 2014; implementeringen heraf forløber planmæssigt. Rudersdal Museer deltog i et godt samarbejde med de øvrige nordsjællandske museer om etablering af et webbaseret, fagfællebedømt tidsskrift for Nordsjællands Historie, og internt i kommunen indgik Rudersdal Museer i et ligeledes meget frugtbart samarbejde med Byplan

om udvikling af varetagelsen af kapitel 8-arbejdet.

Hvad angik økonomien havde Rudersdal Museer en række ekstrasudgifter i forbindelse med restaureringen af Mothsgården, hvilket medførte et mindre underskud i 2014. Forhøjelsen i driftstilskuddet fra Kulturstyrelsen (240.000 kr.) blev i 2014 anvendt til udvikling af projektforslag for ny fast udstilling på Mothsgården i samarbejde med ekstern udstillingsarkitekt, og vil i 2015 blive anvendt til finansiering af den nødvendige ekstra skalsikring af hovedbygningen med henblik på at optimere mulighederne for indlån af genstande fra andre museer.

Besøgstal Rudersdal Museer 2014

Besøgende i alt på:

Mothsgården:	2.347 (1)
Vedbækfundene:	7.405
Historisk Arkiv:	2.926 (inkl. henvendelser)
Samlet besøgstal:	12.678

- (1) Mothsgårdens hovedbygning har siden marts 2014 været under restaurering og området en delvist afspærret byggeplads; der kunne kun etableres én stor særudstilling i særudstillings-længen. Besøgstallet forventes at stige væsentligt, når restaureringen er afsluttet, særudstillingsfrekvensen stiger, og hovedbygningen inddrages til udstillingsformål.

Mothsgården

Udstillinger og aktiviteter:

*Krig - 1814,
1864, 1914*

“Herreværelset” blev 6. februar 2014 afløst af “KRIG – 1814, 1864, 1914”, om Englandskrigene, Anden Slesvigske Krig og Første Verdenskrig, som blev åbnet efter en lang og sej slutspurt. Administrationen og afdelingen for Nyere Tid/Mothsgården skulle umiddelbart herefter pakkes ned og flyttes fra Mothsgårdens hovedbygning til syd længen i Nærum (Biblioteksalléen 5), hvorfor januar og februar blev en ekstrem travl periode, hvor forberedelse og opsætning af særudstilling, nedpakning af Mothsgården og flytningen til Nærum faldt slag i slag. Mothsgårdens medarbejdere gjorde et meget stort og flot stykke arbejde idenne forbindelse.

Krigsudstillingens vartegn, 12 cm landjernkanon M/1887 ivoldlavet, ankommer til Mothsgården. Foto: Ole Tage Hartmann.

Den meget velunderbyggede særudstilling "KRIG - 1814, 1864, 1914", hvortil museet blandt andet lånte tre store kanoner af Tøjhusmuseet (den største fungerede som blikfang i gården) samt et stort antal genstande fra samlere og entusiaster, var usædvanligt vidtfavnende; den fik en rolig start, men efter en større markedsføringsindsats med busbannere, annoncer og løbende artikler om udstillingens genstande i lokalavisen fik udstillingen en renæssance efter sommerferien, hvor det pludselig væltede ind med bestillinger af rundvisninger. Det blev som følge heraf besluttet at forlænge krigsudstillingen året ud, hvilket også gav museet mere tid til at forberede den stort anlagte SKÅL-udstilling, der åbnes 30./31. januar 2015. I forbindelse med krigsudstillingen blev der udviklet skoletjeneste-tilbud i løbet af sommeren og det tidlige efterår; museet modtog mange bestillinger på disse tilbud og havde fornøjelsen af gode og interessante forløb sammen med skoleklasserne.

Tableau med sikringsstyrkesoldater fraudstillingen "KRIG: 1814, 1864, 1914" på Mothsgården. Foto: Ole Tage Hartmann.

Soldater fra Sikringsstyrken på stranden foran Villa Rosenhøj i Vedbæk. Fotografiet er et af flere optaget ved krigsudbruddet i august 1914. Fotografen er telefondirektør Fritz Johannsen, der ejede villa Rosenhøj. Hans fotosamling findes på Historisk Arkiv for Rudersdal Kommune, og et stort udvalg blev publiceret i Ebbe Johannsens bog: "København - Vedbæk - Verden" udgivet af Historisk-topografisk Selskabs samarbejde med Søllerød Museum og Telefonmuseet, 1997. (HA)

MUSEUM

K 1848 1911 G
RUDERSDAL MUSEER

Udsnit af Mothsgårdens særudstilling om legetøj, baseret på tidligere museumsleder i Brønshøj Lars Cramer-Petersens fine samling. Foto: Ole Tage Hartmann.

Den lille særudstilling "Bedstefars Legetøj", som åbnede d. 10. oktober, byggede på Brønshøj Museums fhv. leder Lars Cramer Petersens meget flotte samling af gammelt legetøj – som dengang oftest var modeller af køretøjer og andre genstande og dyr fra hverdagslivet – og blev suppleret med plancher med meget instruktive motiver fra forskellige erhverv, hentet fra de gamle Richs-albums.

Bedstefars legetøj

TV: På skovhistorisk vandretur i Geels Skov. Museumsleder Jon Voss fortæller. Foto: Anne Birgitte Gurlev.

TH: På skovhistorisk vandretur i Geels Skov. Leder af Mothsgården, museumsinspektør Svend Christensen fortæller. Foto: Anne Birgitte Gurlev.

Den 31. oktober åbnede en fin, lille Hotspot- udstilling om folkeskolens 200-års jubilæum på Mothsgården – udstillingen bestod af plancher fra Historisk Arkiv, en række genstande fra museets samling, herunder et udvalg af de flotte, gamle anskuelsestavler, samt en serie fotografier fra kommunens skoler, som viste undervisningssituationer i dagens folkeskole.

Ud over de mange bestilte samt annoncerede rundvisninger på Mothsgården – de nye søndagsrundvisninger viste sig at være en stor succes – blev der gennemført en række formidlingsture, heriblandt en aftenvandring i Geelskov i samarbejde med HistTop i april, en skovhistorisk cykeltur i Geels Skov i juni samt en vandretur sammesteds i efteråret, flere ture i Rude Skov, samt en rundvisning á to omgange på Søllerød Kirkegård. I efteråret gennemførtes også Rudersdal Museers første skovhistoriske cykeltur i Jægersborg Hegn, som var særdeles vellykket, samt den efterhånden traditionelle, stemningsfulde juletur i Rude Skov. Ellers var efteråret i høj grad præget af forberedelserne til særudstillingen "SKÅL", som skulle åbnes primo 2015.

Dele af Mothsgårdens/ Afdelingen for Nyere tids personale deltog i Hop og Rock d. 22. maj sammen med personale fra Arkivet og Vedbækfundene. Arrangementet var en succes.

Endelig holdt museumslederen oplæg om den nye særudstilling på Mothsgården på Birkerød Lokalhistoriske Forenings generalforsamling d. 31. marts, og om fremtidsplanerne vedr. Mothsgården og RM generelt på Historisk-Topografisk Selskabs generalforsamling d. 27. maj.

Restaurering af Mothsgårdens hovedbygning samt planlægning af fast udstilling

Mothsgårdens renovering blev (ikke helt uventet) en langvarig affære, idet tømmeret i tagkonstruktionen viste sig at være i meget dårlig stand, og ikke mindst fordi murgavlene viste sig at skulle genopmures. Endvidere faldt skorstenen mod syd sammen, og skulle genopmures. Men Mothsgårdens restaurering skred fremad – arbejdet med oplægning af de nye tegl kunne påbegyndes i det tidlige efterår. Det lykkedes museet at fremskaffe et meget fint brændekomfur produceret af Godthaab Jernstøberi (Frederiksberg) i 1880'erne til formidlingskøkkenet; Brændekomfuret blev restaureret på Christiania, og opsat i slutningen af året, hvor det også stod klart, at restaureringen af hovedbygning ville være tilendebragt i det tidlige forår 2015.

Hvad angik den kommende faste udstilling i hovedbygningen på Mothsgården, blev der efter grundig intern forberedelse afholdt en række møder med de eksterne udstillingsarkitekter fra Kurtzweil, hvilket mandede ud i et skitseprojekt, som i foråret 2014 blev godkendt i KFU. Herefter påbegyndtes arbejdet med udfærdigelse af projektmappe og ansøgninger, som blev sendt ud i efteråret 2014.

Fremtidsstrategi for Rudersdal Museer

Visioner

I 2013 blev der, delvist foranlediget af anbefalingerne i Kulturstyrelsens kvalitetsvurdering fra 2011, igangsat et større arbejde med at afklare Rudersdal Museers visioner og fremtidige organisation/struktur, som udmøntede sig i en fremtidsstrategi, der - efter finpudsnings- og drøftelser i diverse fora - glædeligvis blev godkendt af Kultur- og Fritidsudvalget på mødet d. 4. juni 2014. Rudersdal Museers udstillings- og aktivitetsplan for 2014 samt oprettelse af et brugerråd for Rudersdal Museer blev også godkendt på mødet, hvor der generelt var en meget positiv stemning omkring Rudersdal Museers fremtidsplaner. Fremtidsstrategien beskriver, hvorledes Rudersdal Museer vil arbejde med styrkelse af den faglige indsats inden for søjlerne indsamling, registrering, bevaring, forskning, formidling og kapitel 8-varetagelse, herunder planer for udvikling af den nyrestaurerede Mothsgård - samt meget mere. På den organisatoriske plan var en af de markante konsekvenser af fremtidsstrate-

Mothsgårdens tagkonstruktion efter nedtagning af tegltaget. Foto: Ole Tage Hartmann.

gien, at der fremover opereres med en leder af hver afdeling, refererende til museumslederen, hvor museumslederen førhen også fungerede som leder af Mothsgården.

Samarbejde mellem museerne i Nordsjælland

I forbindelse med afklaringen af muligheder for fusion af de nordsjællandske, statsanerkendte kulturhistoriske museer, som resulterede i sammenlægningen af Hørsholm Egnsmuseum, Holbo Herreds Kulturhistoriske Centre og Folkemuseet i Hillerød til Museum Nordsjælland, blev der identificeret tre særligt relevante samarbejds punkter mellem de nordsjællandske museer i den kommende tid: Forskning, Kapitel 8 og formidling.

*Bogserie fra
Nordsjællands
Historie*

Rudersdal Museer har således været tovholder i det indledende forløb vedr. etablering af en fagfællebedømt bogserie for Nordsjællands Historie, hvor forskningsresultater fra museerne kan publiceres. På baggrund heraf blev der i foråret 2014 nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse af Rudersdal Museer, Museum Nordsjælland, Furesø Museer og Helsingør Museer. Arbejdsgruppen arbejder videre med konceptet for et webbaseret tidsskrift med løbende udgivelse af fagfællebedømte artikler. Der er i 2014 blevet nedsat et redaktionsudvalg for tidsskriftet, og der er blevet skabt overblik over igangværende og påtænkte forskningsindsatser på de enkelte museer mhp. identifikation af mulige publikationer til det nye tidsskrift samt relevante samarbejds punkter.

Angående det arkæologiske kapitel 8-arbejde er de relevante museer blevet forelagt et udkast til ny rammeaftale for det fremtidige samarbejde med den arkæologisk ansvarshavende instans for Nordsjælland, Museum Nordsjælland. Udkastet skal imidlertid omarbejdes på nogle punkter, og forventes forelagt i første halvdel af 2015. Det arkæologiske arbejde kører videre på de hidtidige vilkår indtil da.

Forså vidt angår det påtænkte formidlingssamarbejde er man i færd med at forberede et projekt om skoletjenestesamarbejde, herunder en fælles portal/katalog over museernes skoletjenestetilbud.

*Dyrehaven på
verdens kultur-
arvsliste*

Det nordsjællandske parforcejagtlandskab er kandidat til en plads på UNESCO's verdenskulturarvsliste, i hvilken forbindelse der ultimo september gennemførtes en besigtigelse af de relevante områder (Gribskov Syd, Store Dyrehave, Jægersborg Dyrehave og Jægersborg Hegn), med deltagelse af en repræsentant for UNESCO. Museumslederen og en repræsentant fra kommunens planafdeling deltog i besigtigelsen af Jægersborg Dyrehave og Jægersborg Hegn og holdt oplæg/svarede på

spørgsmål på relevante lokaliteter. Forhåbentlig bliver optagelsen på listen en realitet – vi regner med at få mere at vide medio 2015.

Personale:

Anders Bank Lodahl fik i foråret 2014 godkendelse af sit Ph. D. projekt fra Syddansk Universitet. Anders har fået uddannelsesorlov og påbegyndte Ph. D. -forløbet efter sommerferien. Cand. mag. Morten Meinert Jensen, som tidligere har ydet en stor indsats for museet i forbindelse med samlingsgennemgang, er ansat som vikar for Anders.

Cand. mag. Rasmus Wichmann var i praktik på Mothsgården, og startede efterfølgende i en løntilskudsstilling som museumsformidler, hvor Rasmus skulle udvikle skoletjenestetilbud i forbindelse med krigsudstillingen.

Museumssekretær og bogholder Birgit Simonsen kom desværre til skade med foden og måtte opereres, hvilket medførte komplikationer og rekonvalescens. Heldigvis er Birgit tilbage hos os i fin form! Senere på året startede Marian Hvilshøj Garnerø hos Rudersdal Museer i praktik, og fortsatte i en løntilskudsstilling. Mille Søndergaard var i praktik hos museet i efteråret 2014. Museumsformidler Milli Svarre fratrådte sin stilling primo 2015.

*Sommerudflugt
til Museum
Amager*

Mandag d. 25. august 2014 tog Rudersdal Museers personale på en både inspirerende, hyggelig og velplanlagt sommerudflugt til Museum Amager, hvor vi fik set museets afdelinger i St. Magleby og Dragør samt Dragørfortet og Museumsbatteriet Elisabeth, og indtog en god frokost på en restaurant i Dragør.

Ved indgangen til 2015 bestod personalet på Rudersdal Museer/Mothsgården af Jon Voss (leder af Rudersdal Museer), Birgit Simonsen (sekretær/bogholder for Rudersdal Museer); Svend Christensen (leder af Mothsgården), registrator Anders Bank Lodahl (uddannelsesorlov), registrator Morten Meinert Jensen (vikar for Anders Bank Lodahl), udstillingsarkitekt Kirsten Schmidt, arkitekt Steen Nielsson, museumsvært Marian Hvilshøj Garnerø samt vore gode og dygtige frivillige: Bjarne Pedersen, Grete Hoppe, Ianne Elo, Jytte Mochizuki og Lennie Simonsen.

Vedbækfundene

2014 var igen et år, hvor mange børn og voksne havde glæde af Vedbækfundene. I alt 7405 museumsgæster kom på besøg, heraf var de

Kirsten Schmidt, Jon Voss og Svend Christensen fra Rudersdal Museer drøfter indtrykkene foran Museum Amager i forbindelse med en sommerudflugt. Foto: Anne Birgitte Gurlev.

3798 børn. Lockout i skolerne og skolestart efter sommerferien med ny skolereform satte sit præg på dagligdagen på Vedbækfundene. Det gav perioder helt uden skolebesøg. Alligevel havde Vedbækfundene i årets løb mange grupper på besøg. I alt kom 134 skoleklasser, børnehaver og andre grupper på besøg. 112 af dem fik undervisning eller omvisning. I 2013 havde vi for første gang skoleklasser til omvisning på søndage-omvisninger arrangeret af engagerede forældre. Igen i 2014 har der været søndagsomvisninger for skoleklasser og medfølgende søskendebørn og forældre. På disse søndage er der fyldt godt op i Vedbækfundenes udstillinger, om omvisningerne afsluttes ligesom for skoleklasserne på hverdage med bueskydning udenfor.

Vedbækfundene 30 år

I 2014 var det 30 år siden, at museumsafdelingen Vedbækfundene åbnede i den stråttækte, staldlænge på Gl. Holtegaard. Baggrunden for etableringen af museumsafdelingen var ønsket om at udstille de jægerstenaldergrave, der dukkede op ved byggeriet af Vedbæk Skole i 1975. Fundene var enestående. Det var første gang i Danmarkshistorien, at en hel gravplads fra jægerstenalderen var fundet. Fra kommunalbestyrelsens side var der ønske om, at de arkæologiske fund skulle blive på

egnen. Sammen med det daværende Søllerød Museum blev der indledt forhandlinger med Nationalmuseet om en uddeponering af fundene i staldlængen på Gl. Holtegaard. Det resulterede i en aftale, hvor Søllerød Museum forpligtede sig til at udstille fundene på en sådan måde, at hele den viden, man havde om jægerfolket i Vedbæk, blev formidlet på en tidssvarende måde.

Vedbækprojektet

Dennyeste videnomstenalderjægerne fra Vedbæk kunne formidles i udstillingen på baggrund af et samarbejde med *Vedbækprojektet* – et tværfagligt forskningsprojekt, som under ledelse af lektor Erik Brinch Petersen fra Københavns Universitet forskede i jægerfolkets livsbetingelser og kultur. I sommeren 1983 gik arbejdet med opsætningen af udstillingen i gang. Der blev sammensat et udstillingshold af mange forskellige fagfolk, som arbejdede med opsætningen af udstillingen ud fra udstillingsarkitekt Inger Sorgenfreis idéer.

I april 1984 åbnede Vedbækfundene med udstillingen *Vedbækfundene – et jægerfolk for 7000 år siden*. Her var ikke bare de udstillede arkæologiske fund unikke. Selve opsætningen af udstillingen var også unik. I stedet for en traditionel udstilling, hvor de arkæologiske fund, løsrevet fra deres kontekst, blev lagt på hylder i montrere, valgte man at udstille de arkæologiske fund i den natur, som jægerfolket fra Vedbæk levede i. Museets gæster blev og bliver stadig ført 7000 år tilbage i tiden og kan i udstillingen vandre gennem jægerfolkets territorium - fra urskoven ud mod fjorden, hvor bopladsen lå, og hvor jægerfolket begravede sine døde. Her er tre af gravene fra Vedbæk udstillet. Museets gæster kan betragte jægerfolkets 7000 år gamle våben og redskaber sammen med dyrelivet til forskellige årstider.

Den permanente udstilling

Udstillingen *Vedbækfundene – et jægerfolk for 7000 år siden* er permanent, og den står med få tilføjelser næsten fuldstændig, som da museet åbnede i 1984. I den anden del af udstillingslængen har udstillingerne forandret sig siden museets åbning. Oprindeligt var her et dokumentationsrum, hvor de besøgende kunne få indblik i alle de arbejdsprocesser, som danner grundlag for vor viden om jægerstenalderen. Her er endnu en af gravene fra Vedbæk udstillet. Denne del af museet har ændret sig gennem årene. Her er skiftende særudstillinger, og kun få dele af udstillingen hører til den oprindelige udstillingsopsætning.

Til trods for den permanente udstillingsalder er udstillingen på ingen mådetræt og pensionsmoden. Den permanente udstilling benytter sig af formidlingsformer, som også i dag appellerer til nutidens museumsgæster. Udstillingen er pædagogisk opbygget. Der er fremstillet rekonstruktioner af jægerfolkets våben og redskaber, som de besøgende

kan røre ved, samtidig med, at de kigger på de originale arkæologiske genstande. Der er lyde i udstillingen. Det er en udstilling, som formidler til flere sanser, som har stor formidlingsevne, og som stadig har en stor oplevelsesværdi for de besøgende.

Stamgæster

Vedbækfundene får hvert år besøg af nye museumsgæster, som ikke tidligere har set udstillingerne, menderer også et stort antal stamgæster, som vender tilbage for at gense udstillingerne. En stor del af skolerne er stamgæster, som kommer igen og igen. En skolelærer er igennem mere end 25 år kommet på Vedbækfundene hvert år med nye skoleklasser. En bedstefar fortalte om gentagne besøg med sit barnebarn, som er meget begejstret for udstillingerne "for her er der ægte, levende skeletter!" Lunds Universitet og Københavns Universitet er også stamgæster, og besøger hvert år Vedbækfundene grupper af studerende. Københavns Universitet er kommet igennem mange år med de studerende, som bliver undervist i jægerstenalderen, men i 2014 fik vi også besøg af de helt nystartede arkæologistuderende, som i forbindelse med kurset *Introduktion til arkæologi* skulle diskutere udstillingsopsætningen på Vedbækfundene. D. 26. marts vander besøg af 40 engelske arkæologistuderende og 3 lærere fra Cirencester College, som fik omvisning på Vedbækfundene. De blev så begejstrede for udstillingen, at det er planen, at de vil vende tilbage med jævne mellemrum. En af lærerne, arkæologen Jim Grant bestemte sig efter besøget at skrive om Vedbækfundene i den nye fjerde udgave af *Archaeology Course Book*, som udkommer i 2015 på forlaget Routledge.

Udstillinger og arrangementer på Vedbækfundene

Alfred Avnholt

I 2014 åbnede hele to særudstillinger på Vedbækfundene. Den 27. marts åbnede udstillingen *Alfred Avnholt – arkæolog og museumsmand*. Amatørarkæologen Alfred Avnholt flyttede til kommunen i 1919 som udlært gartner. Han havde en stor interesse i egnens historie, og han indsamlede både oldtidsgenstande og nyere tids genstande. Det var hans store drøm at oprette et museum for egnen, men først i 1974, 18 år efter Avnholts død, blev det daværende Søllerød Museum indviet i Mothsgårdens bygninger. Avnholts samlinger var dog forinden blevet udstillet først på Gl. Holte Skole, og siden på loftet oven over Nærum Ungdomsgård i 1960'erne

Det er især på det arkæologiske område som amatørarkæolog, at Avnholt har fået den største anerkendelse. Han holdt hele tiden øje med om, der dukkede arkæologiske fund op ved anlægsarbejder, markarbej-

Gæster hånd-
terer forskel-
lige dyreskind på
Vedbækfundene.
Foto: Anne Birgitte
Gurlev.

der og tørveskæring i kommunen. Det betød, at Avnholt gjorde uvurderlige iagttagelser og fund, som ellers ville være gået tabt for eftertiden. Hans systematiske registreringer af jægerstenalderens bopladser i Vedbæk Maglemose fik stor betydning og var også årsag til, at flere af disse lokaliteter blev udgravet i 1970'erne og 1980'erne.

Fund fra motorvejen

Særudstillingen *Fund fra motorvejen* åbnede d. 27. november. Baggrunden for udstillingen var de arkæologiske udgravninger, der blev foretaget i 2012 og 2013 forud for udvidelsen af motorvejen til Helsingør. Hørsholm Egnsmuseum – nu Museum Nordsjælland foretog i alt 11 udgravninger på strækningen fra Gl. Holte til Hørsholm Kongevej. Ved udgravningerne langs motorvejen er der flere steder fundet spor efter oldtidens huse, og der er spor efter de daglige aktiviteter på bopladserne. Udstillingen viser nogle af de spændende genstande, der blev fundet ved udgravningerne. Et af fundene, en netsænkesten til fiskegarn, viser, at oldtidsbønderne på bopladsen Langhaven supplerede landbruget med fiskeri. I udstillingen er der også fund, som arkæologerne ikke ved, hvad er. På flere af udgravningerne er der fundet dekorerede, massive lerblokke i forskellige størrelser. Selv om de første lerblokke blev fundet for over 70 år siden, er de stadig en gåde for arkæologerne.

Arkivleder Lars Bo Hansen instruerer børn i bueskydning til Hop og Rock. Foto: Anne Birgitte Gurlev.

Smag på kulturen

Vedbækfundene deltog igen i 2014 i *Smag på Kulturen*, som er forskellige kulturforløb udbudt til børnehaverne og dagplejen i Rudersdal Kommune. Vedbækfundene deltog med forløbet *Lys og Mørke i jægerstenalderen*. Vi havde i januar besøg af 7 børnehaver til forløbet, og for første gang havde vi også en gruppe dagplejebørn til et forløb. Det var en succes. Dagplejebørnene fik jægerstenalderen formidlet på "Pixibogsniveau".

Vinterferie

I skolernes vinterferie uge 7 handlede aktiviteterne for børn om stenalderkost. Stenalderkost er et af tidens helt store mantraer for sund livsstil. Den moderne stenalderkost har dog ikke meget at gøre med stenalderens føde. I uge 7 kunne børn og voksne blive klogere på, hvad vi ud fra de arkæologiske fund ved om stenalderkosten 7000 år siden. Der var fremstillet opgaver til børniforskellige aldersklasser, som kunne løses i udstillingen. Emnet genoptaget senere på året d. 11. november, da Vedbækfundenes leder Anne Birgitte Gurlev holdt foredrag for voksne om den arkæologiske viden om stenalderens kost.

Stenalderkosten

Hop og Rock

Personale fra alle tre afdelinger af Rudersdal Museer deltog i årets *Hop og Rock* d. 22. maj på Rudegård Stadion med ca. 4000 skolebørn fra Rudersdal Kommunes skolefritidsordninger. Der var hele dagen masser af aktivitet ved Rudersdal Museers bod. Især bueskydning og skriveværksteder er populært. I skriveværkstedet kunne børn prøve kræfter med at skrive runer eller gotisk skrift med fjerpenne og blæk. Men også leg på stylter og leg med gammeldags bolde underholdt mange børn i dagens løb.

Jagten på historien

Kong Tusindben

Jagten på historien – kulturens motionsdag blev afholdt d. 23. maj på Gl. Holtegaard. Arrangementet var henvendt til børn i alderen 3-6 år, som var inviteret til Kong Tusindbens tusindårs fødselsdag. Børnene fik motion ved at løbe mellem de forskellige poster, hvor de skulle lede efter Kong Tusindben. I Vedbækfundenes udstillinger hørte børnene om jægerfolkets skraldedynger og skind, mens de gik på jagt efter Kong Tusindben. Godt 300 børn og voksne var ved arrangementet igennem Vedbækfundenes udstillinger.

Fremstilling af flinteredskeer under Åben Boplads på Vedbækfundene, under kyndig vejledning af flintehugger. Foto: Anne Birgitte Gurlev.

Åben Boplads

Åben Boplads - et fast tilbagevendende arrangement blev afholdt søndag d. 7. september. Det var en fin dag, hvor børn og voksne kunne besøge de forskellige stenalderværksteder og fremstille genstande, som dem jægerfolket i Vedbæk brugte. Igeniår havde Vedbækfundene indhentet en flintesmed, som kunne lære børnene at fremstille deres egen flintekniv.

Vedbækfundenes nyerhvervede plasticskelet blev løbende udgravet i efterårsferien, til stor fornøjelse for børn og voksne.
Foto: Anne Birgitte Gurlev.

Efterårsferie

Efterårsferiearrangementet *Leg arkæolog i efterårsferien – prøv at udgrave et skelet* blev rigtig godt besøgt. Her kunne børnene grave en kopi af et menneskeskelet ud i en sandkasse i udstillingen. Der blev samlet udgravningshold, snakket om udgravningsteknikker, og hvilken viden arkæologer kan få ud af en grav. Børnene havde også mulighed for at løfte de enkelte knogler op og kigge nærmere på, hvordan vi ser ud indeni.

Nissejagt

Til jul var der igen nissejagt, hvor børn og voksne skulle finde nisser i udstillingerne. Nissejagten er blevet en fast tradition på Vedbækfundene. Allerede inden nissejagten var annonceret, begyndte børnehaver at ringe for at bestille tid til årets nissejagt. For første gang blev nissejagten i 2014 afholdt i samarbejde med kunsthallen Gl. Holtegaard, og børnene skullenuogså påjagt i barokhaven. Itilknytning til nissejagten var der en tegnekonkurrence, hvor børnene kunne tegne deres fineste juletegnning.

Anden formidling

Skovene

Ud over de store arrangementer blev der afholdt et par aftenomvisninger på hverdage og et par familieomvisninger på søndage. Anne Birgitte Gurlev har i årets løb deltaget i alle Rudersdal Museers skovhistoriske cykel- og vandreture og formidlet mosegeologi og de mange oldtidsminder i Geels Skov, Rude Skov og Jægersborg Hegn. Sammen med lektor emeritus Erik Brinch Petersen tog Anne Birgitte Gurlev til konference i Birmingham d. 5.-7. november. Her holdt de oplægget "Mesolithic Violence", hvor de fortalte om vold i jægerstenalderen, og hvad vi ud fra de arkæologiske fund og spor på skeletter kan sige om vold og overgreb i jægerstenalderens Europa.

Personale

*Studenter-
medhjælperer*

I 2014 måtte vi sige farvel til Karina Truelsen, som har været studentermedhjælp på Vedbækfundene siden 2010. Karina valgte at stoppe på Vedbækfundene for at få tid til at færdiggøre sin uddannelse som arkæolog. Som afløser for Karina blev arkæologistuderende Ditte Stolz ansat som weekendvagter. Studentermedhjælperne på Vedbækfundene er alle arkæologistuderende, som ud over arbejde på Vedbækfundene også må have gravearbejde for andre museer for at opnå den fornødne graveerfaring i løbet af deres arkæologistudie. I perioder er det dog svært at få gravearbejde. De studerende må derfor springe til med kort varsel, når der er gravearbejde at få. For at sikre bemanningen af Vedbækfundene blev arkæologistuderende Ida Lolk Toghøj og Signe Cecilie Balslev Jørgensen Fasting ansat som tilkaldte vikarer. Derudover var i 2014 Stina Brorsen Winther, Andreas Grundtvig Binder og Sara Juel Andersen ansat som studentermedhjælperer i weekenden, og i hverdage bemandes

Vedbækfundene af Sabine Thrane ansat på 12 timer om ugen og leder Anne Birgitte Gurlev ansat på fuld tid.

Historisk Arkiv

Renoveringen af lokalerne på arkivets adresse i Nærum er mere eller mindre fuldført, og der er blevet arbejdet videre med de næste stadier i en lang proces, hvor der er blevet fokuseret på arkivaliernes tilgængelighed samt på at få ryddet op, organiseret og registeret, således at man kan yde den bedste service overfor brugerne af arkivet.

Sammen med den løbende optimering af den nuværende samling, er der også indkommet nyt materiale. Arkivet har modtaget skriftligt materiale vedrørende lokalhistorien i form af breve, erindringer, publikationer. Udover de skriftlige arkivalier er der også indkommet landkort, plakater og foto- og filmmateriale. Giverne har både været privatpersoner, foreninger, Rudersdal Kommune og internt fra Rudersdal Museer.

I forbindelse med flytningen af museets administration fra Mothsgården til Nærum, blev forhenværende vicemuseumsinspektør, Jens Johansens diassamling overdraget arkivet. Samlingen indeholdt flere tusind dias. De er alle blevet skannet, digitaliseret og hovedparten registeret. Billederne var primært gengivelse af lokaliteter i kommunen, samt billeder fra museets virke.

Indsamling af arkivalier

Året bar præg af stor flytteaktivitet. Her et vue over nedpakkede arkivalier ved fraflytningen af Historisk Arkivs lokaler i Birkerød Aktivitetscenter. Foto: Historisk Arkiv.

Arkivpersonale fra Historisk Arkiv på besøg i Christiania i forbindelse med arkivfaglig rådgivning til Christianias lokalhistoriske arkiv. I forgrunden Morten Richard, bagved Lars Bo Hansen og Dorte Errebo.
Foto: Helle Wikstrøm.

*Flytning af
Birkerød
Kommunearkiv*

I foråret fik arkivet til opgave at tømme magasinerne under administrationscenteret i Birkerød, dadasse skulle bruges til andre formål. Magasinerne indeholdt hovedparten af arkivets samling af arkivalier vedrørende den gamle Birkerød Kommune, hvilket var ca. 500 hylde meter. På en måned i løbet af sommeren blev der pakket, flyttet og genopstillet 1000 flyttekasser med arkivalier af arkivets medarbejdere. Arkivalierne fandt et nyt hjem i magasinerne under Nærum Gymnasium, som nu er ved at være fyldt helt op.

På det kommunale arkivområde blev der arbejdet med både digitale og papirarkivalier. Der er modtaget papirarkivalier fra flere af kommunens forvaltningsområder. Fra Sundhedsområdet har man faciliteret

arkiveringen af it-systemet Novax, hvor arkiveringsversionen ventes godkendt i foråret 2015. Yderligere er der blevet lavet arkivforberedende arbejde på andre IT-systemer og rådgivet omkring et digitaliseringsprojekt i Byplan og i Teknik & Miljø. Desuden er der rådgivet vedrørende arkivering og arkivlovgivning generelt. Arkivet indgår til stadighed i faglige fællesskaber for at sikre sig kompetencer og den nyeste viden til løsning af den mangfoldighed af opgaver, der hører under arkivet.

Udstillinger og arrangementer på Historisk Arkiv

Historisk Arkiv åbnede året med en udstilling i anledning af Nordbanens 150 års jubilæum. Fokus var på den del af Nordbanen, som går gennemvosegn, samt postbefordringen i forbindelse med banen. Den sidste del blev lavet i samarbejde med Birkerød Frimærke Klub. Udstillingen blev vist på Nærum Bibliotek og blev suppleret med et foredrag om hele Nordbanens historie. Sammen med Birkerød Frimærke Klub arrangerede man også et event på dagen for åbningen af Nordbanen, blandt andet med et foredrag på Holte Station af arkivet.

Efterårets udstilling var et samarbejde mellem Rudersdal Bibliotekerne, Ung i Rudersdal og Historisk Arkiv, under titlen "Rudersdal Vlogs". Tre unge borgere fra Rudersdal filmede deres hverdagslige uge og

*Birkerød
Frimærkeklub*

Foredrag om Nordbanens historie ved markedsføringskonsulent i Regionstog samt forfatter og jernbaneentusiast Ole-Christian M. Plum. Foto: Historisk Arkiv.

Videodagbøger

skabte en videodagbog. Videodagbøgerne gav et indblik i, hvordan det var at være ung i Rudersdal i 2014. Ideen til udstillingen var inspireret af arkivets samling af dagbøger. Videoerne blev således et tids- og øje- bliksbillede, der kan sættes i forhold til fortid, nutid og fremtid og sam- tidigen en meta-bemærkning til unges måde at fremstille sig selv i dagens samfund. Udstillingen blev fulgt op af et levende og spændende debat- arrangement om unges selvrepræsentation i en stadig mere digital verden. I anledning af 200 året for skoleloven lavede arkivet en hotspot- udstilling, som blev udstillet på Mothsgården.

Udstillingen var et samarbejde med skoleforvaltningen. Efter udstillingen var taget ned på Mothsgården, kom den på "turné" rundt på kommunens skoler.

Arkivet har i løbet af året været involveret i en række andre formidlings tiltag blandt andet en vandretur, hvor der fortælles om forskellige

Historisk Arkivs udstilling "Rudersdal Vlogs" om unges hverdagsliv kunne ses ved indgangen til biblioteket i Birkerød. Foto: Ung i Rudersdal.

Situation fra debatarrangementet om unges mediebrug, med deltagelse af bl.a. forfatter Knud Romer Jørgensen. Foto: Ung i Rudersdal.

planters historiske anvendelse. Dertil kommer forevisning og kommentering af Søllerød Filmen, foredrag om slægtsforskning ved Rigsarkivets formidlingschef, og endelig et erindringsarrangement med fokus på Vedbæk.

Arkiv På Hjul

Arkiv På Hjul har som de foregående år "rullet ud" til skoler, institutioner, foreninger og ældrecentre og formidlet lokalhistorien med en blanding af faglighed og underholdning.

En anden fast traditionen hos arkivet er "projektgruppen", som igen i år har mødtes den anden tirsdag i hver måned. Her arbejdes med skriftlige fremstilling om lokalhistorien, hvor en stor del af materialet senere indgår i Søllerødbogen. Dertil kommer manuskriptlæsning og mindre foredrag og sidst, men ikke mindst, mange hyggelige sociale stunder omkring vores fælles interesse for historien.

Slægtsforskningsarrangement på Nærum Bibliotek v. formidlingschef fra Rigsarkivet Allan Vestergaard. Foto: Lars Bo Hansen.

Personale

Historisk Arkiv for Rudersdal Kommunes personale bestod i 2014 af kommunearkivar Morten Richardt, arkivar Morten Trommer, arkivvært Christian Kaarsberg, arkivmedarbejder Helle Wikstrøm, løntilskudsmedarbejder Jan Krønert, frivillig Dorte Errebo, frivillig Grete Hoppe og arkivleder Lars Bo Hansen. Helle Wikstrøm blev i løbet af 2014 fastansat ved arkivet.